.87

הורמין. בנו"ן גר"ת דלא מסקי ישראל הכי דהורמין הוא שם

ממונות (סנהדרין דף לט.) מפלגא דידך ולעיל דהורמיז ולתחת דהורמין ב

הראשון בזיי"ן והשני בנו"ן ורש"י גרים תרוייהו בזיי"ן אלא שבשני גרים

שטן ושד א אבל הורמיז בזיי"ן הוא לשבח בפ' אחד דיני

שבתאי.

דאהורמיז ואיפרא הורמיז (ב"ב דף ח.) מפרע ר"ת חן מאת המקום דאיפרא

לשון חן כמו אפריון נמטייה כו׳

(כ"מ דף קיט. ושם) ג ולא כרש"י דפירש

בפרק שני דנדה (דף כ:) דיופי של

שדים היו להס:

אבודיינא. הכל שם אחדד

בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף לג:0)

אבו אפקיד כיתנא בי רוניא:

בכמה מקומות אבל שבבתאיה הוא

רוח רעה כדאמר בפרק כל הבשר

(חולין דף קו:ח):

במאר. גרסינן דבטי שם ישראל

ע:) בטי ברמות רוחיה לא קביל

גיטא דחירותא שהיה עבד והיה

כדאמר בקידושין (דף

גרסי'

דחבו שם ישרחל

שם ישראל הוא

מוספתה פ"ה ה"ט (תוספתה ה) [מוספתה פ"ח ה"ע" ע" צ"], כ) [לקמן יט:],
ג) [שס], ד) [דף י: ד"ה הוא דקנה], כ) [וע"ע מוס' ב"ב ח. ד"ה איפרא],
נ) [שס אימא איבון, ו) נראה של"ל שיבתאי וכן בתחילת הדיבור. רש"ש, ה) שם וכן ביומא עז: איתא ע"ש בתו' ד"ה שיבתה], תוס' שבת עט: ד"ה קלף],

> לעזי רש"י גל"ש [גלי"ש]. עפץ

מוסף תוספות

א. כמו הורמין בר לילתא (ב״ב עג.). תוס׳ נ״נ ת. ד"ה איפרא. ב. פי׳ מחצייך ולמטה של השד. מוס׳ הרל״ש. ג. הורמיז שם שכינה כי ההיא דס״פ אחד דיני ממונות (שהובא לעיל). מוס' נ"ב מ. ד"ה ליפלל. ד. ולא גרסינן אבו דיינא שתי תיבות. מוס' הכל"ש. ה. לשון . שיבתא. תוס׳ הרח״ש. 1. אדפריך לפלוג וליתני בדידה. [']תוס' הרא"ש. ז. לא אתי למסמך עלייהו. שיטות קדמוניס. ח. בשמות מובהקין. רענ״ת. ט. ויאמרו בערכאות הכשירו הכשירו בערכאות והכשירו בהדיוט, מה כשהכשירו בערכאות אפי שלא בעדי מסירה אף כשהכשירו בהדיוט אפי׳ בוחילוט אפיל שלא בעדי מסירה. לענ״ל, י. דפליגי עליה דר' עקיבא. תוס' הלל״ט. יא. בהדיוט בעדי מסירה ובשמות מובהקין. מוס' הרא"ש, יב. אפיי בשמות שאינן מובהקין בשמחת שאינן מובדקין ובלא עדי מסירה, דלא אתו לאורועי נפשייהו, ודינא דמלכותא דינא. 'קענ״ל, "ג. דאינהו משוו רשב״א. שטרא. יT. עדי מסירה אטו בלא

עותר הדרוט. מוס" 1.0 בהדרוט. מוס" הלח"ם. יו קשיא לי מכדי רבא כמאן אמר לשמעתיה, כר"א דאמר עדי מסירה, דר' מאיר בשטרא לא מחייב כלל עד בשטרא לא מחייב כלל עד דאיכא סהדי דקמייהו אוזפיה, ור׳ אלעזר לא בעי אופיח, זו אלעה לאבע כתב שאינו יכול להזדייף, שהרי שנינו 'אין כותבין לא על הנייר המחוק ולא על הדפתרא וחכמים מכשירין ואמרי׳ מאן חכמים, ר״א היא. ואיכא והכנים, דא היא. האיכא למימר דהכא. רמנ״ן. יח. תלמידו של ר׳ יוחנן. רמנ״ן, יט. משום יותנן, "מנמ"ן, "U. משום דלראיה קיימי, וחיישינן דלמא הוה ביה תנאיה ווייפיה, אבל בשטר שאין יכול להודייף ליכא למיחש לאחלופי, שעדי מסירה מכירין, רמנ"ן: משא"כ בגט דלא רגילי למכתב בגט יוא הגיי למכותב בהו תנאין מרובין. לעכ"ל לקמן ככ: ד"ה ולמכר ר"ל. ב. ופסול. תוס' שנת עט: ד"ה קלף. בא. היינו וכר' (ו)לא עפיץ. תוס' הרח"ש. כב. אלמא חשוב כעפיץ. תוס' שנת עט: ד"ה קלף. כג. ראיה דאשכחן דס"ת כשר בדלא אפיצן. תוס' הרא"ש. CT. קרע הבא בב' [שיטין] יתפור,

ד"ה קלף.

בשמות מובהקין. דעובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהנהו שמהתן דתו לא אתי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דעובדי כוכבים הם: הורמיז ואבודינא בר שיבתאי ובר קידרי בטי ונקים אונא. כולם שמות

> שאינו מובהקין. נעשו כשאר שטרות של מכר שנעשו בהדיוטות בלא ערכאות דהנהו ודאי פסילי דלא קפדי אאורועי נפשייהו וחתמי שיקרא. ועל כרחיך האי נעשו בהדיוט אשאר שטרות קאמר העומדים לראיה דהתם איכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דאילו בגט אשה לענין כריתות הדיוט וערכאות שוין. והכי קאמר לא הוזכרו גיטי אשה ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כשאר שטרות הנעשים בהדיוט: ואיבעים אימא סיפא. לא הוזכרו דהתני: אתאן לגיטי ממון. ורבנן קאמרי ליה וארישא קאי כל השטרות של ממון העולין בערכחות של עובדי כוכבים כשירין כגון שטרי מכר וכדפרישית טעמא לעילדי דווזי קנו ליה ושטרא לסהדותה בעלמה וחי לה דיהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא החכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי אחורועי נפשייהו: אר"ש לחלמים. סמך לדבריו דאף אלו כשרים: לא נחלקו ר' עקיבא וחכמים. שהן דור שהיה לפנינו: על שערות העולים כו'. שהן כשרין ואפילו גיטי נשים ושחרורי עבדים: חוץ מגיטי נשים ל"ג ברישה דמילתיה דר' שמעון בתוספתה אלה בסיפה דמילתייהו דרבנן גרם לה וה"ג לא נחלקו אלא בומו שנעשו בהדיוט שרבי עהיבה מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים. דכיון שנעשו בהדיוט שטרי מכר דקיימי לראיה ועליהן דסהדי עובדי כוכבים סמכינן פסול דאימר שיקרא חתום אבל גיטי נשים לאו עליהם סמכינן אלא אעדי מסירה ובשמות מובהקין קמיירי:

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו. גיטי נשים: כשרים במקום שחין ישרחל חותמין. כלומר אף אלו גיטי נשים שאתם מכשירין אימתי הן כשרים במקום שאין ישראל חותמין בעיר שאין העובדי כוכבים מניחין את ישראל לחתום דכיון שאין ישראל חותמין באותה העיר הכל יודעין שהם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה ניהליה בעדים ישרחל: חבל במקום שישרחל חוחמין. אע"פ שהשמות הללו מובהקין דעובדי כוכבים הן פסולין דאי מכשרת בהני אתי לאכשורי בשמות שאין מובהקין: לגזור מקום שאין ישראל חוחמין. כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: סבר לאכשורי. שחר שטרות: בכינופיה דהרמהי. שחינן ערכחות: שטרה פרסהה. שעשאוהו בלשון פרסי וחתמו פרסיים הדיוטות עליו: והא לא ידעי. העדים שמסרו בפניהם: למיקרי. ולא ידעי מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עלה דמילתא: שאינו יכול לוייף. שיהא הקלף מחוקן בעפלים בשעת עיבודו שעושים אותו שחור ושוב אין אדם עושה בה מחק וחוזר וכותב עליו מפני שהוא ניכר. וקלפי פרסיים אינם מעובדים בעפצין שקורין גל"ש ואדם יכול למחוק כתבו ומניח חתימת העדים וכותב למעלה ממון הרבה: מענינו של שטר בשיטה אחרונה. כדאמרי׳ בגט פשוט (ב"ב דף קסא:) וקנינא מן פלוני אכל מה דכתוב ומפורש לעיל: בדמהדר. שמוחזר בשיטה אחרונה: לית ליה קלא. לפי שאין חותמין ישראל. דסהדי דחתימי אשטרא אינון מפקי לקלא ולפיכך אין הלוקח נפסד דאמר ליה לא הוה ידענא דמשתעבד לך

ובפ"ב (לקמן דף יט:) אמרי׳ דאי חתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי:

עדים

דייני עובדי כוכבים הם: ליפלוג בדידה. בערכאות גופייהו: אבל שמות

בשמות מובהקין היכי דמי שמות מובהקין אמר רב פפא כגון הורמיז ואבודינא בר שיבתאי ובר קידרי ובאטי ונקים אונא אבל שמות שאין מובהקים מאי לא אי הכי אדתני סיפא לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיום לפלוג וליתני בדידה בד"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין לא הכי נמי קאמר בד"א בשמות מובהקין אבל בשמות שאין מובהקין נעשה כמי שנעשו בהדיום ופסוליו ואיבעית אימא סיפא אתאן לגימי ממון והכי קאמר לא הוזכרו גימי ממון דפסולים אלא בזמן שנעשו בהדיום תניא האמר ר' אלעזר בר' יוםי כך אמר ר"ש לחכמים בצידן לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השמרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי' שאע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גימי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיום שר"ע מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגימי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אומר אף אלו כשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לא מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אמו מקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף רבינא סבר לאכשורי בכנופיאתה דארמאי א"ל רפרם אערכאות תנן אמר רבא יהאי שמרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי יוהא לא ידעי ילמיקרא בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול לזייף וליכא בדאפיצן יוהא בעינא צריך שיחזיר מענינו של שמר בשימה אחרונה

וליכא בדמהדר א"ה ממשעבדי נמי לית ליה

קלא בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחגן

נזדים

מחזיק עלמו כישראל: לפלוג וליתני בדידה. ואם מאמר אדרבה י תיקשי ליה גופא דמתני׳ למה פסלו בהדיוט כיון דאיכא עדי מסירה ושמות מובהקין דוי"ל דגזרינן בהדיוט גיטי נשים אטו שאר שטרות דפסלי בהדיוט אף הבעדי מסירה דלמא אתי להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות ש אע"ג דבסמוך אפילו

רבנן' דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין בגיטי נשים יא ולא גזרינן אטו שטרות מ"מ לא היה יכול הגמרא לעשות קושיא מזה דילמא תנא דמתניתין גזר:

נעשה כמי שנעשו בהדיום ופסולים. פירוש בשחר שטרות שנעשו בהדיוט דפסילי אפי׳ בשמות מובהקין ועדי מסירה שלא יבא להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות דאי חזו שום הכשר בהדיונו

אפילו בעדי מסירה יבא לטעות ולומר דאין חילוק בין ערכאות להדיוט וכשר בכל מקום בלא עדי מסירה: לא נחלקו ר"ע וחבמים על כל השמרות כו'. פירוש כל השטרות העולים בערכאות אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים האי כי דיניה והאי כי דיניה שאר שטרות בכל ענין יב גיטי נשים ושחרורי עבדים בעדי מסירה ושמות מובהקין לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט פירוש בשמות מובהקין ובעדי מסירה "ג דר' עקיבא מכשיר ולא גזר שיבא להכשיר אף בלא עדי מסירה אטו ערכאות וחכמים פוסלין בשאר שטרות דגזרינן די חוץ מגיטי נשים 11 דבשאר שטרות דכשירין בערכאות בלא עדי מסירה איכא למיגזר ™ אבל גיטי נשים אפי׳ בערכאות לא מתכשרי אלא בעדי מסירה ליכא למיגזר מידי רשב"ג אומר אף אלו כשירין כו' כלומר אף גיטי נשים אין כשירין אלא במקום שאין ישראל חותמין פירוש שאין מניחין ישראל לחתום דלא יבא לטעות לומר שהן ישראל ופריך מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור פירוש כיון דבמקום שישראל חותמין גזרת שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין אם כן מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו מקום שחותמין אע"פ דהוי כעין גזירה לגזירה מ״מ מיסתבר למקשה כיון דחיישינן כולי האי

להא נמי הוה לן למיחש כן נראה לר"י לפרש שיטה זו: "שב"ג אומר בו'. משמע הכא דסבר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי והק' ה"ר אפרים דבפרק גט פשוט (ב"ב ד'

קסט:) גבי הבא לידון בשטר ובחזקה משמע דסבירא ליה דעדי חתימה כרתי ואור"י דדוקא בגיטין סבר כרבי אלעזר ולא בשאר שטרות כהנך אמוראי דפרק בתרא (לקמן דף פו:): והא בעינן בתב שאינו יבול

דוייף. יו לר׳ אלעזר יח פריך דאמר בפ״ב (לקמן דף כב:) דלא הכשיר ר׳ אלעזר דבר שיכול להזדייף אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות יש: בראפרצו. משמע דבלא אפיצא יכול להזדייף ⊂ וא״ת והיאך אנו כותבין בקלפים שלנו דלא אפיצן שׂ(שטרות) וספר תורה תפילין ומזוחות ודיפתרא בא פסול בכולהו כדמוכח בכמה דוכתי ואור״ת דעיבוד סיד שלנו כעיבוד עפצים שלהם דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייף כב ועוד כג דבהקומץ רבה (מנחות לא:) גבי ס״ת קאמר כד הא דאפילן הא דלא אפילן הרי שכותבין ס״ת בדלא אפילן והיינו כעיבוד שלנויי ∶

קלא פי׳ שעדים החתומים על השטר מפקי ליה לקלא ואיבעי להו ללקוחות לאיודהורי אבל הכא דלית ליה קלא לא ידעי לאיודהורי ומש״ה לא גבי ממשעבדי ואי חתמי ביה ישראל אמרינן לקמן דגבי ממשעבדי ואי ק׳ כיון דידעי עדי מסירה הרי שטרך בידי מאי בעי ודילא כר"י ד"ל דאמר התם כיון דמלוה על פה אי טעין ואמר פרעתי נאמן ג) הא הכא דאע"ג דלא גבי אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך תניא גיטין הבאין ממדינת הים ועדים חתומים עליהן . אע״פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבחו״ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים:

א) נראה דל"ל דאף בשטר כזה דאינו גובה ממשעבדי יכול לטעון שטרך בידי כו'. ב) דאף בשטר כזה יכול לטעון שטרך וכו'. ג) ע" חוס' כחובות דף כא. ד"ה הוליא.

סב א מיי׳ פכ״ז מהל׳ ובן סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סני סח סעי א: סג ב מיי שם טוש"ע שם :סעי׳ ב ג ומיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה]:

פסקי רי"ד ליה לגיטא קמייהו ומהדר . הכא במאי עסקינן בשמות מובהקים פי׳ שמות ידועים שהם של עובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהני שמהתא דתו לא אתי כוכבים נינהו: דעובדי אבל שמות שאינן מובהקין לא. אדתני לא ארל הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט לפלוג בדידה וליתני בד"א בשמות מובהקין אבל [בשמות] שאין מובהקין לא ה״ק שאין מובהקין לא ה״ק בד״א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין נעשו כמו שנעשו בהדיוט ופסולין ואי ק׳ כיון דסופרי ישראל כתבו ובעדי מסירה של ישראל מסרו מ"ש הדיוטות מערכאות של עובדי כוכבים י"ל משום גט מעושה הוא דתנן בשלה מסכתין גט מעושה בעובדי כוכבים פסול כוכבים חובטים אותו ואומר' לו עשה מה שישראל אומר לך הילכך בערכאות של עובדי כוכבים דלא חשידי לקבול טוחדא ולא עבדי אלא דינא ולא מעשי אגיטא בלא דייני הדין שידונו חכמי ישראל כשרים וליכא למיחש לגט מעושה אבל הדיוטות דחשידי לקבל שוחדא ולא עבדי . דינא וכופים לגרש בלא הסכמת חכמי ישראל פסול דלמא מעושה הוא ומשום גזירה זו הן פסולין כל גיטין הנעשין בפניהן איבעי׳ תימא סיפא אתאן לגיטי ממון. וה״ק לא . הוזכרו גיטי ממוז דפסוליז דמקבלי ומשהדי שקרא ולאו ר״ש קאמר אלא ארישא קאי ות"ק קא"ל דדוקא שטרות העולים בערכאות של לפני הדיוטות של עובדי פסול כוכבים הלכתא כוותיה דהא קי"ל כר׳ אלעזר בגיטין: רבינא סבר לאכשורי שטרא בכנופיא דארמאי א״ל רפרה ערכאות חוז דלא האי שטרא פרסאה דמסריה ביה לוה באפי סהדי מגבינן ביה מבני חר פי׳ כתוב היה בלשון פרס יחתום בעדים פרסיים ווומם בעוים פוסים ומסרו הלוה למלוה בפני עדי ישראל כיון דאיכא

. עדי מסירה מגבינן ביה

ממשעבדי והא לא ידעי

למיקרי פי׳ עדי מסירה

ומה יעידו בדידעי: והא בעינא כתב שאינו יכול

להזדייף וליכא בדעפיץ:

של שטר בשיטה אחרונה בדמהדר אי הכי אפילו